

Musiken som Håkan och Magnus spelade på Nordens Ljus. Mycket av denna musik kommer att återfinnas på deras nya CD "Populärmusik från Barocken".

The Entertainer *Scott Joplin (1867-1917)*

Komponerad 1902, men först som musik till Oscarvinnaren "The Sting" 1973 vann stycket en stor publik. Entertainer är en s.k "Rag Time Two Step" en dans som var populär under 1900-talets första decennium. Joplin såg sig själv som en seriös kompositör, ragtime var ämnad att tillhöra finkulturen. Han blev välkänd för sina kompositioner, där "Maple Leaf Rag" gjorde honom tillfälligt välbärgad.

Joplins förmåga till elegant synkopering och rytmisk drive lockade unga människor till en mer frigjord livsstil, ett skäl till att han inte sågs som seriös musiker. Joplin hyllades dock som "The King of Ragtime", men hans liv slutade i misär bl.a beroende av misslyckandet med de två operor han komponerade med ragtime som musikaliskt uttryck! Han fick sin upprättelse postumt med Pulitzer-priset 1976 för sina banbrytande insatser i amerikanskt musikliv nära 60 år efter sin död. Idag kan vi glädja oss åt en unik musikskatt på 44 ragtime-stycken, varav vi valt den mest kända, som vi också spelar i den lite misskrediterade men dock ursprungliga tonarten C-dur.

ALLEGRO från DROTNINGHOLMSMUSIKEN. *J.H. Roman (1694 – 1758).*

Roman, "den svenska musikens fader" var känd under sin livstid som en duktig organisatör, pedagog och orkester-ledare, men fick trots sin stora produktion inget större genomslag under sin livstid som kompositör. Endast ett verk, idag sällan spelat, trycktes under hans livstid. Men Drottningholmsmusiken frodas. Ursprungligen komponerad till bilägret på Drottningholms slott i augusti 1744, mellan kronprins Adolf Fredrik och Lovisa Ulrika av Preussen.

Biläger (tyska Beilager) avser furstliga personers första samlag inom äktenskapet och denna ceremoni utfördes då det nygifta paret under överinseende av bröllopsgästerna tog plats i brudsängen i slottet. Vi har dragit ned farten något jämfört med Romans önskan, och kanske också med hänsyn till brudparet!

ALLEGRO från CEMBALOSVIT I G-MOLL NR 7. *G.F. Händel (1685 – 1759).*

Händel lämnade efter sig ett väldigt musikaliskt arv, en vid den tiden ofantlig förmögenhet och en rad donationer till välgörenhet. Men vi vet lite om hans privatliv, han levde ensam, var fet och ansågs ilsken. Han skapade dock många av musikhistoriens vackraste melodier, inkl. om kärlek. Redan som 7-åring var han lysande cembalist, vilket resulterat i en rad fina sviter för instrumentet. Dock cirkulerade många varianter från stölder av Händels noteringar, dåtidens pirater således. Vi har kopierat idén från Presti-Lagoya, vår favoritduo, men står för arret själva! Och tempot

ARIA från GOLDBERGVARIATIONERNA. *J.S. Bach (1685 – 1750).*

Bach skrev denna Aria med 30 variationer ca 1739-40, enligt omslaget som övningar för cembalo och till "fröjd för musikälskares själ" (fritt översatt). Verket blev först senare publicerat, och ytterligare efter en lång tid tillkom det som förmodligen är myten om Goldberg. Enligt denna skrev Bach verket för den sömnlöse greven Keyserling, vars unge adept Johan Gottlieb Goldberg var ombedd att i ett angränsande rum spela variationerna som botemedel mot nattlig ångest och oro. Dock finns inga spår av någon dedikation eller övrigt som bekräftar denna skröna, tillkommen först på 1800-talet. Men som så mycken annan i tiden bortglömd musik av stora mästare (flera av Bachs passioner försvann) återupptod verket och är idag ett av Bachs mest älskade.

Arian är ett utsökt exempel för påståendet att alla vackra melodier har en anstrykning av sorg eller melankoli. Vi tycker själva att gitarren som instrument passar detta modus, men har som så många andra inspirerats av Goulds tidiga inspelning på piano.

VARIATION NR 1 från GOLDBERGVARIATIONERNA

Den första variationen har många likheter med nutida "swing", med en synkoperad rytm och down-beats. Mer teknisk finns omväxlande

Daktyler, betoning - - - och Anapester - - - i början av fraserna, vilket ger "gunget" i stycket. Som rogivande musik tycker vi den inte fungerar och därmed finns ytterligare en invändning mot att Maestro Bach skulle ha komponerat variationerna som sömnmedel. Den som somnar till Arian får förmodligen ett bryskt uppvaknande. Variationen har faktiskt jämförts med en dansen Polonäs, släkt med vår Polska. Vem sover då?

SONATA PASTORALE I D-MOLL. *Domenico Scarlatti (1685 – 1757).*

Publicerades i London år 1738 som en av 30 sonater för cembalo, den första gången något av Scarlattis musik trycktes. Sammanlagt finns nu 555 stycken bevarade. Märkt *allegro moderato* spelas sonaten ofta långsammare än väntat, kalla också därför "Pastorale". En ljus, lyrisk musik som ska förmedla en "drömande känsla, en känsla av att noterna flyter mellan molnen på en solig, varm himmel". Under andra hälften återkommer huvudtemat med en mörkare stämning, för att sedan återgå till ett ljusare tonspråk. Född i Italien fick han med sig landets musikinfluenser till Portugal och Spanien, där han påverkades av flamencon och den moriska kulturens instrument som gitarrer och kastanjetter med sina typiska ornament, s.k. "acciaccaturas". Dessa toner, som liksom flyter ovanpå melodin, gestaltas ofta på gitarren med "trefingerdrillar", en teknisk knepig teknik för möjligen onödiga utsmyckningar. Vi har försökt "smyga in" dessa så graciöst vi kan

'Valsa para dos guitarras *Francisco Tárrega (1852-1909)*

Tárrega är en av de största inom den klassiska gitarrmusiken och bidrog i hög grad till gitarrens revansch under sitt liv. Fadern hade bestämt en pianokarriär för sonen, men redan som 10-åring flydde han för första gången för att ägna sig åt gitarrspelet. Han blev virtuos på såväl piano som gitarr trots fadern, dåliga naglar och knappt ledsyn. Han tog in den klassiska repertoaren och gjorde förutom 78 originalarbeten dessutom ca 120 transkriptioner från de stora kompositörerna. Han är också den som är upphovet till vår tids stora gitarrister, via sina elever Emilio Pujol och Miguel Llobet, och i nästa generation Andres Segovia. Tárrega skrev få stycken för duo, men vi har fiskat upp en sällan spelad pärla i wienerklassicistisk stil

Odeon *Ernesto Júlio de Nazareth (1863-1934)*

Brasiliansk kompositör och pianist. Hans gode vän och landsman Heitor Villa-Lobos beskrev honom som "the true incarnation of the Brazilian musical soul", men Nazareths musik har också tydliga influenser från både euro-peisk romantisk musik (särskilt Chopin) och amerikansk ragtime. Han debuterade redan vid 14 års ålder och komponerade över 200 stycken för piano, varav 88 tangos, många ännu mycket populära och spelade. Trots detta är han fortfarande relativt okänd i vår del av världen, och det är därför särskilt roligt att kunna lyfta fram hans musikskatt.

Tangon Odeon är ett av Nazareths mest kända stycken. Den skrevs vid en tid när Nazareth arbetade som stumfilmspianist på en bio med samma namn i Rio de Janeiro. Den är typisk för hans musik, med en perfekt balans av "saudade" (nostalgisk känsla) med sina fallande tonslingor och mer jazziga rytmer och harmonier.

SVIT NR 1 FÖR TVÅ GITARRER. *Giovanni Batista Marella (1730 – 1777).*

Om Marella finns bara knapphändiga uppgifter, inget är känt om hans tidiga liv, han omnämns för första gången som framstående violinist i Paris på 1740-talet. Väl i London 1756 ger han vad som anses vara musikhistoriens första konsert på "Guittar", och 1756 ger han ut "Sixty-six Lessons for the Cetra or Guittar ". Instrumentet liknade dock lutan mer med parsträngar och annan stämning, men var populär i England 1750 – ca 1800, då det försvann (och långt senare kom tillbaka efter Torres och andras arbete med att utveckla den moderna gitarren). Marella är också den som först introducerade duostycken för gitarr ("guittar"), varav den svit vi framför är mest känd. Sviten inleds med det långsamma Andantet, följt av Menuett 1 & 2 (som ett medley), och avslutas med Rondot och Giguen.

CAROLAN'S CONCERTO. *Turlough Carolan (1670 – 1738).*

O'Carolan betraktas av irländare som en av landets främste kompositörer och trots att han skrev enbart för sitt instrument harpa spelas hans musik av allt från thin whistle till filharmoniska orkestrerare. En av hans mest älskade stycken är "Farewell to Music", vilken skrevs dagarna före hans död. Vår producents eminenta "All-in-One Star Band", förstärkt med flöjtisten Claudia Müller förgyller vår tolkning av detta stämningsfulla stycke. Turlough förlorade synen som ung p.g.a. smittkoppor, men fick enligt sägnen en harpa, en häst och en hjälpreda för att klara sig, och tillbringade stor del av sitt återstående liv på hästryggen, ständigt på väg runt Irland. Han fick influenser från såväl keltisk folkmusik som klassiska toner, vilka han på under resorna omformade till harpmusik. I stort sett ingenting av detta nedtecknades under Carolans livstid, först 2011 kom alla hans 226 bevarade stycken ut i en samlad volym. Carolan's Concerto har ofta använts som en "Slow March" av "Foot Guards of the British Army" vid drottningens födelsedagsparad (Trooping the Colour). Vi har varit fräcka nog att göra en dansbands-variant med tonarhöjning, något som Carolan inte kunde göra med sin harpa, hoppas han förlåter oss detta gitarrgrepp

SONAT NR 84 I D-DUR. *Padre Antonio Soler (1729 – 1783).*

Soler var en mångbegåvad spansk munk och präst vars musik sträckte sig över den sena barocken och den tidiga wienklassicismen. Han beskrivs som en anspråkslös man med tjugo timmars arbetsdygn, några porträtt finns inte. Men hans omfattande produktion, fr.a. sonater för cembalo, tillhör den stora klassiska musikskatten. I många av Solers verk märks influenser från den spanska gitarren, munkarna deltog ofta på festivaler typ firandet av helgonet San Isidor varje maj, vilket ännu pågår. Sonaten no 84 är ett bra exempel på detta, och på vad Soler lär ha sagt, "vad är det för vits med ett i.ö. välskrivet musikstycke om det inte rör om känslorna hos lyssnaren". Vi håller med!

Feelin' my way *Eddie Lang (1902-1933)/Carl Kress (1907-1965)*

Vi återkommer här med en annan av Langs/Kress fina kompositioner. Lang och Kress växte upp och in i jazzens första kreativa decennier och blev de som lanserade gitarren till denna då moderna och i mångas öron utmanande musikform. Ett tonsvalt instrument som nu kunde förstärkas med mikrofon, ett påfund som då var lika nydanande som el-gitarren kom att bli några årtionden senare. Från sin relativt undanskymda tillvaro under 1800-talet växte nu med hjälp av förstärkningen vår tids stora gitarrmusikgenrer fram som swing, ragtime, blues, popoch rock i alla tappningar och givetvis jazz. Orville Gibson la samtidigt grunden för 1900-talets främsta gitarrmakeri och grundade sitt företag Gibson Mandolin-Guitar & Co Ltd 1902, Eddie Langs födelseår